

Pravoslaví a slovanský svět

Utrpení Křesťanů za Císaře Nerona (Henryk Siemiradzki: *Die Fackeln des Nero* (1877))

Konverze Konstantina Velikého

První nikájský koncil

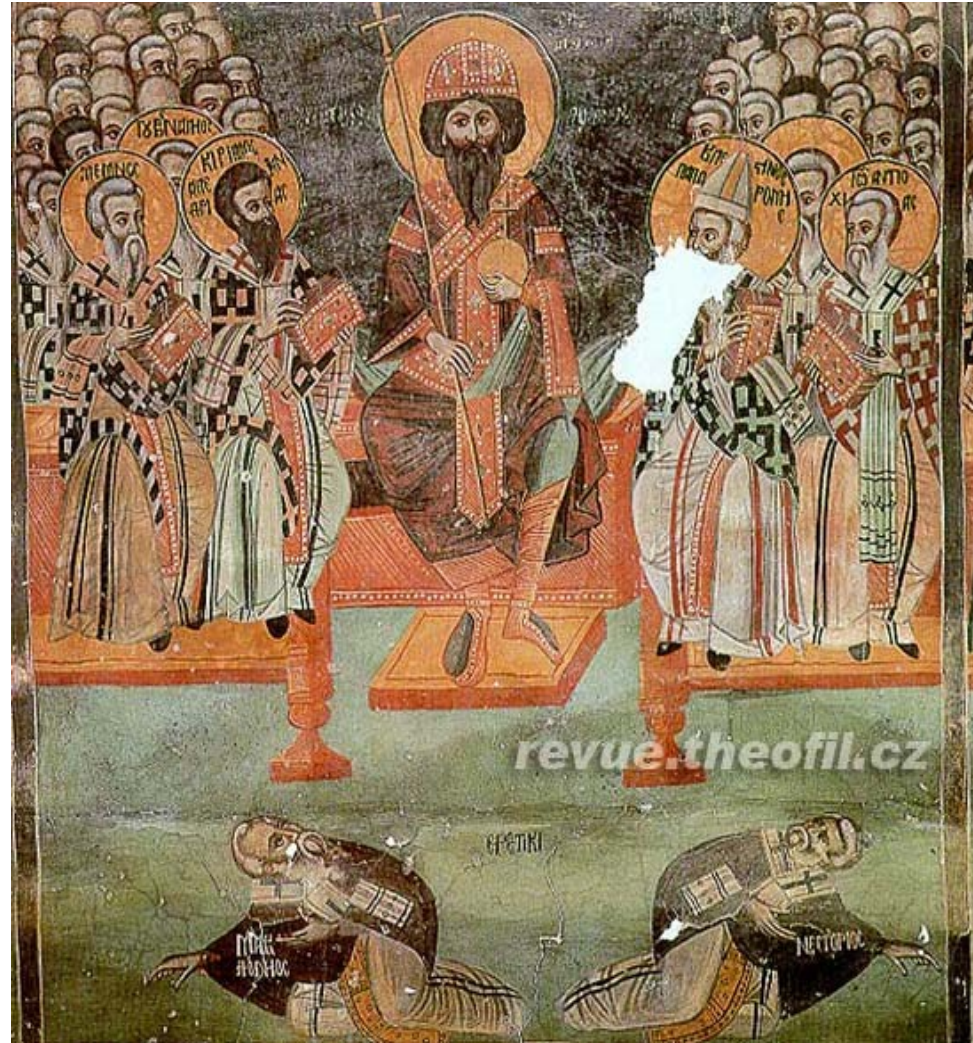
Účastníci koncilu v čele s Konstantinem nesou trojiční dogma

Druhý ekumenický koncil na obrázku V. Surikova

Třetí koncil efeský. Dole vpravo odsouzený heretik Nestorius

Basileos Veliký

Jan Zlatouštý

Ikona Cyrila a Metoděje v chrámu sv. Dimitrije v Soluni

Chrámová předsíň s vraty chrámu Boží moudrosti

Chrámový prostor Hagie Sofie

Ikonostas

Deisis

Fresková výzdoba

Chalcedonský koncil

Ἡ ἀπὸ Δ' ΟΙΚΣ
Ἡ ἐν Χαλκηδῶνι ἐπι
ὑπὸ 200 θεοφύρου πατέρων
τῶν μονο-

ΜΕΜΗΝ ἘΣΥΝΟΔΟΣ
ΜΑΚΡΙΑΣ ΒΑΣ ἘΠΕΙ 200
ΚΑΤΑ ΕΥΤΥΧΩΣ ἢ ΔΙΟΣΚΟΡΟΥ
ΦΥΓΙΤΩΝ

ΕΥΤΥΧΩΣ ἢ
ΔΙΟΣΚΟΡΟΥ

www.theofm.cz

Novodobá kresba rozkolového koncilu

Council of Chalcedon (451)

Justinian I.

Hagia Sofia

MP

ΘΥ

ΙΩΑΝΝΑΝ
ΚΑΤΑ
ΝΟΜΟΝ
ΑΝΟΙΧΕ

ΜΟΝΑΧΟΝ
ΑΝΟΙΧΕ

ΙΑΥΟ

Decorative border on the platform with the letters Ο, Ο, Ο, Ο, Ο, Ο.

Mozaika s císařem Janem II. Komnénem (1087–1143)

Mozaika s císařem Konstantinem Monomachem a císařovnou Zoé (978–1050)

Deisis ve velechrámu Boží moudrosti

Současný interiér chrámu Boží Moudrosti

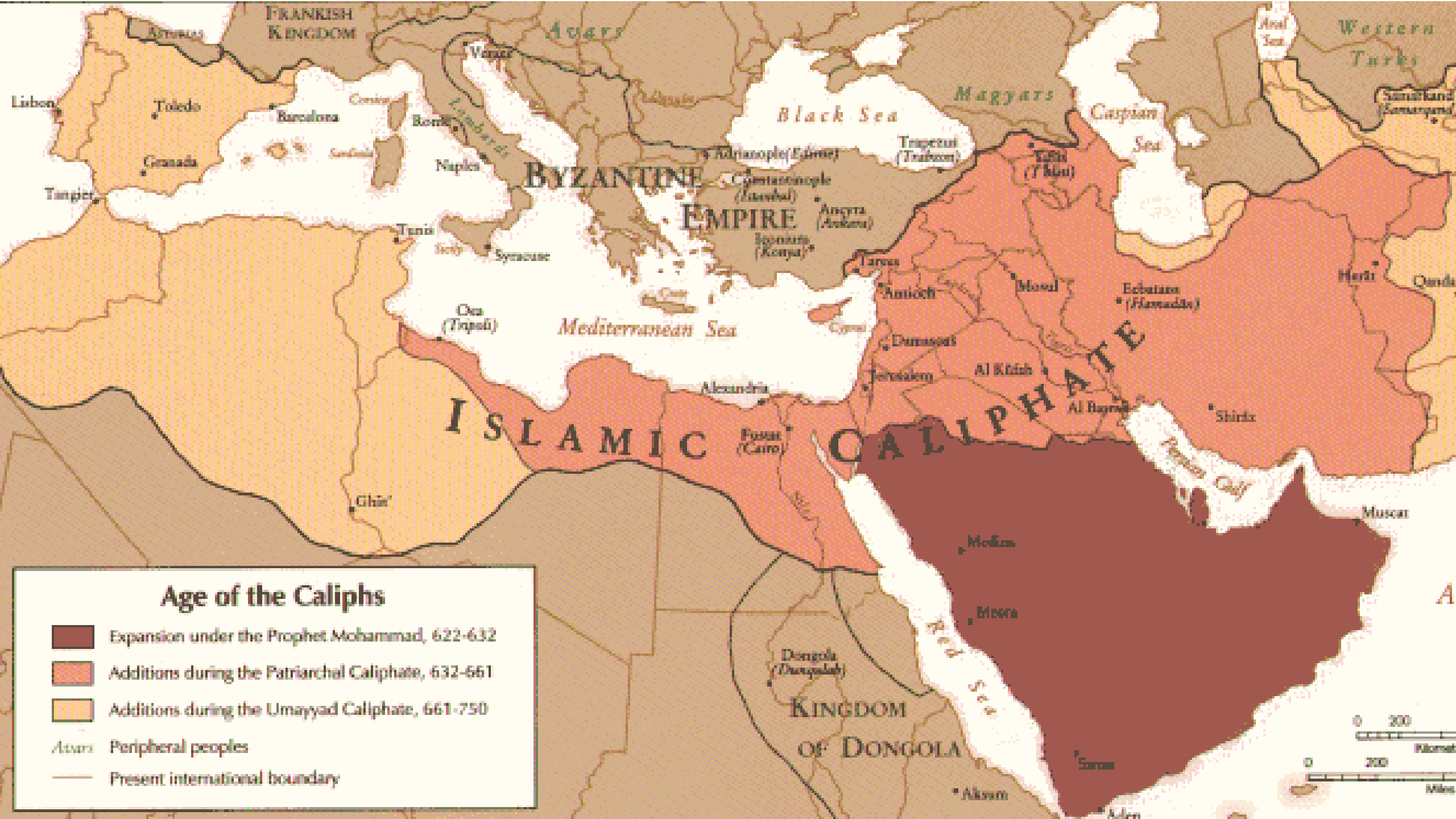

Křtitelnice a předsálí chrámu sv. Sofie

Mohamed

Age of the Caliphs

- Expansion under the Prophet Mohammad, 622-632
- Additions during the Patriarchal Caliphate, 632-661
- Additions during the Umayyad Caliphate, 661-750
- Avars* Peripheral peoples
- Present international boundary

Ikonoklasmus a sedmý koncil

Patriarcha Fotios

- Freska z jednoho z cařihradských chrámů

Čtvrtý konstantinopolský koncil

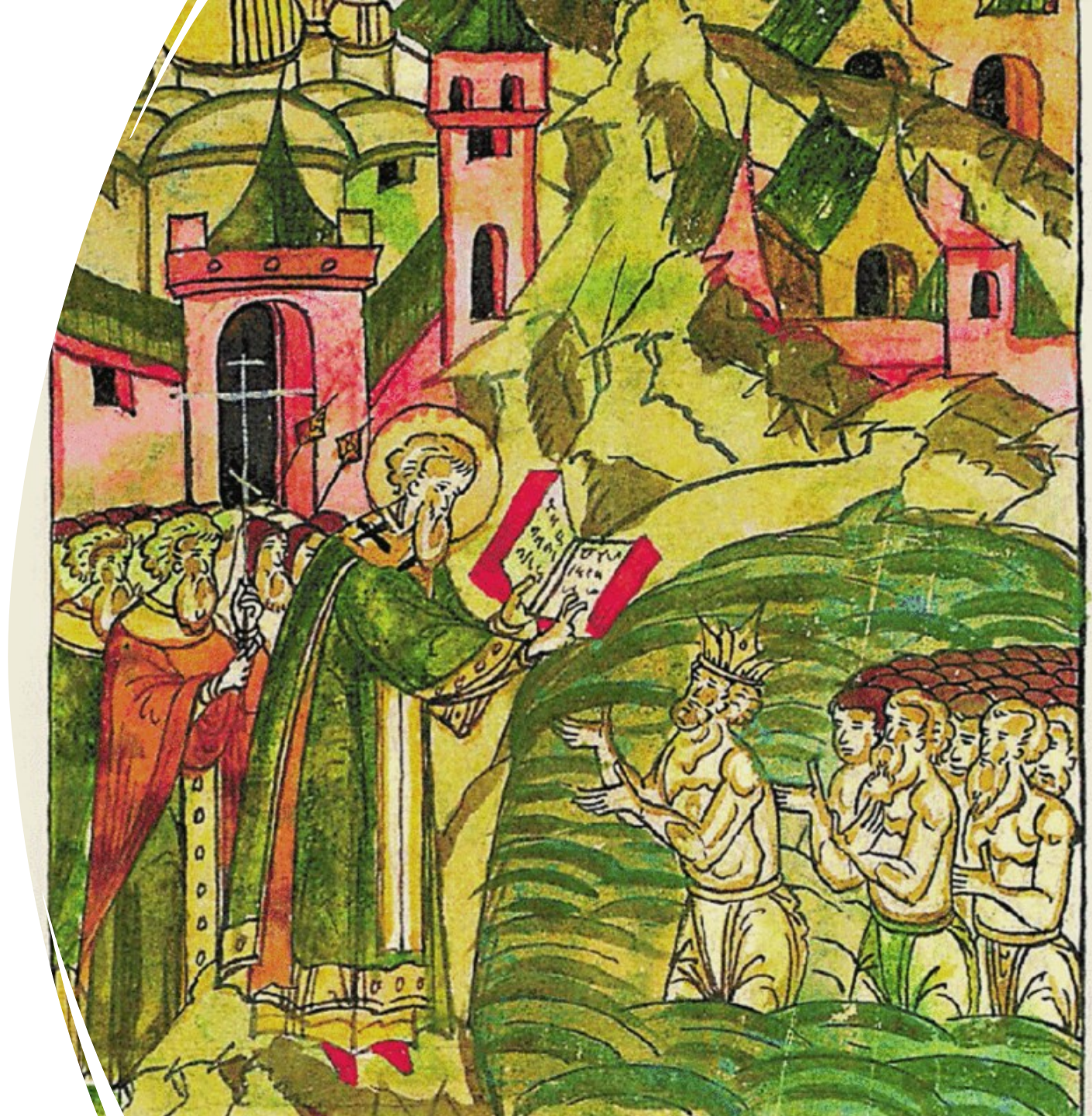
- (5. října 869 – 28. února 870) byl koncil, který se sešel nedlouho poté, co na byzantský trůn nastoupil po zavraždění dosavadního císaře Michaela III. Basileios I. Makedonský. Úkolem koncilu byla obnova jednoty východní a západní církve.
- Basileios I. záhy sesadil konstantinopolského patriarchu Fotia a povolal nazpět do úřadu jeho sesazeného předchůdce Ignatia. Jeho rozhodnutí potvrdil koncil, který zasedal v letech 869 - 870 v Konstantinopoli. Církev, rozpolcená tzv. Fotiovým schizmatem, byla opětně prohlášena za jednotnou. Prestíž papežského stolce však utrpěla v jiném směru. Koncilní otcové nepřiznali papežům právo rozhodovat o vnitřních záležitostech byzantské církve. Kromě toho se do Konstantinopole dostavili vyslanci bulharského knížete Borise I., aby zde konečně vyřešili problém, pod čí církevní svrchovanost Bulharsko připadne. Vzhledem k předcházejícím událostem šlo ve skutečnosti o projev dobré vůle bulharského vládce podřídit se konstantinopolskému patriarchátu. To svým rozhodnutím potvrdili přes protesty papežských legátů tři východní patriarchové, kteří byli určení spor rozhodnout. Ignatios poté okamžitě zřídil v Bulharsku arcibiskupství a několik biskupství a obsadil je řeckými duchovními. Boris dosáhl svého, přestože tak otevřel svoji zemi působení byzantského kulturního a duchovního vlivu.
- Tento a všechny následující ekumenické koncily neuznává pravoslavná církev. Ta naopak uznává pouze konstantinopolský koncil, který se konal v letech 879–880 a podpořil Fotia, avšak většina pravoslavných jej nepovažuje za ekumenický

Bulharský stát za Borise – Michala

Fotios

- Fotios křtí Bulhary spolu s knížetem Borisem

Boris –
Michal

Konstantin-Cyryl a Metoděj na ikoně Chrám sv. Dimitrije v Soluni

a-asò	b-buky	v-vèdi	g-glagolò	d-dobro	t-tvròdo	u-ukò	f-fertò	ch-chèrò	o-otò
e, je-jestò	ž-živète	dz-dzèlo	z-zemlja	i-iže	f-pe (fita)	c-ci	č-črbòb	š-ša	y-yžica
i	j (g,d)-dèrv	k-kako	l-ljudje	m-myslite	t-je tvidé	y-je y'	b-je mèkké	ja, č-jat	ju
n-našò	o-onò	p-pokojò	r-rbcì	s-slovo		q-qšò	jq-jqšò	g, jg-(j)qšò	

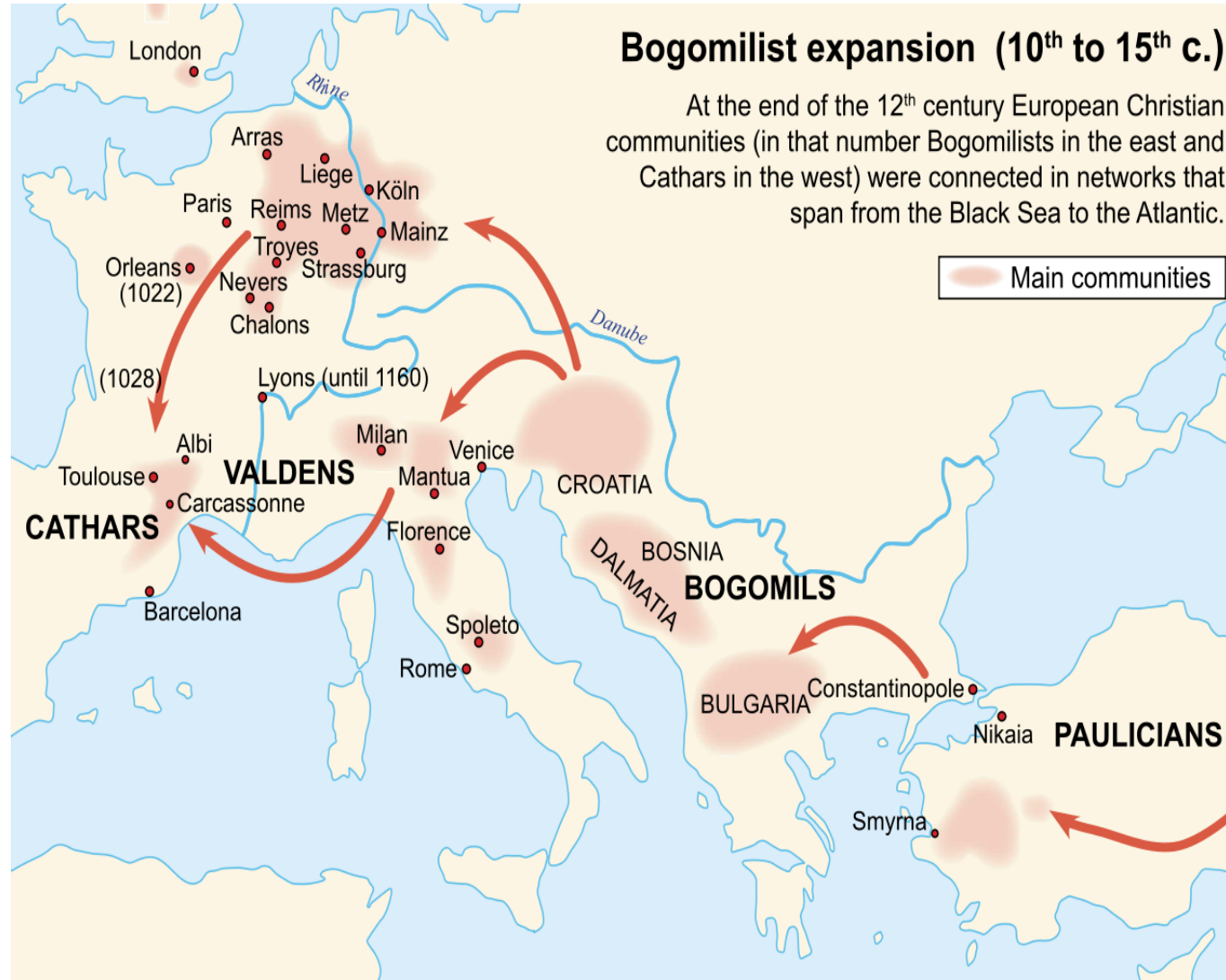
Hrob Naumův

Preslavská škola

Vliv Bogomilství

Bogomilské stečky

Vliv center slovenské vzdělanosti

// bulharský stát za cara Simeona (893 – 927)
 hranice Bulharska: { — za cara Petra (927 – 969)
 { - - - kolem r. 996
 ☆ bulharské literární školy
 ← stěhování Maďarů do středního Podunají po r. 806

Byzantský císař Konstantin VII. Porfyrogennétos přijímá kněžnu Olgu – audienci vylíčil ve svém díle De administrando imperio

Velkokníže Vladimír dává přednost pravoslavnému duchovenstvu před papežským vyslancem, obraz Ivana Egginka

Křest knížete
Vladimíra.
Viktor
Vasněcov,
freska v
chrámu
svatého
Vladimíra v
Kyjevě

Svatí Boris a Gleb

- Ikona Borise a Gleba, 14. století
- Boris a Gleb (při křtu Roman a David, zabiti v roce 1015) byla ruská knížata, synové kyjevského knížete Vladimíra I. Svjatoslaviče. V bratrovražedném boji, vzplanuvším roku 1015 po smrti jejich otce, byli zabiti na příkaz svého staršího bratra Svjatopolka I., který se zmocnil vlády.
- Boris a Gleb začali být již v polovině 11. století uctíváni v panovnické rodině jako strastotěrpci – mučedníci. K jejich svatořečení došlo roku 1072 u příležitosti přenesení ostatků do nově postaveného chrámu ve Vyšgorodě, který jim byl zasvěcen. Stali se prvními ruskými svatými, patrony ruských zemí a nebeskými pomocníky ruských panovníků.

Ostromirovo
evangelium,
nejstarší
datovaný
dochovaný
ruský rukopis
z let 1056 až
1057 – opis
bulharské
předlohy

Model
původní
podoby
kyjevského
katedrálňh
o chrámu
sv. Sofie

Matka Boží jako
Oranta, původní
mozaika z
chrámu sv. Sofie
v Kyjevě

Papež Leon IX.

- Miniatura z 11. století

Evropa po Velkém schizmatu

Nejstarší srbský
kostel v Rasu u
Nového Pazaru

Interiér
kostela sv.
Petra

Djurdjevi stupovi

Interiér kláštara Djurdjevi stupovi

Klášter Studenica

Štěpán Nemanja (Symeon) a Rastko Nemanjić (Sáva)

Svatý Sáva

Pečský patriarchát

Gračanica

Štěpán Dečanský s chrámem jako ktitor

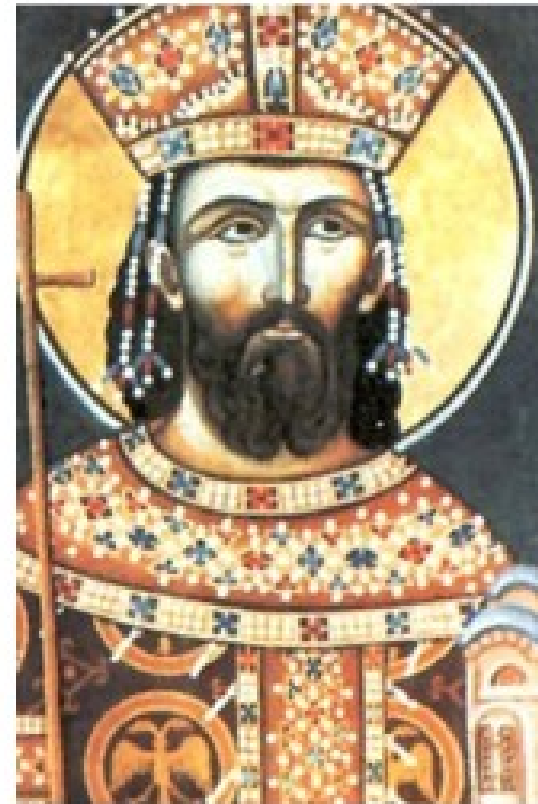

Dušan silný

Kníže Lazar

Ravanica

Chrám založený knížetem Lazarem v Kruševu

Štěpán Lazarević ve své záduši Manasija

Manasija

Kláštery rašské školy,

- K rašské škole patří kláštery Studenica, Žiça, Peć, Mileševo, Sopočani a Dečani, Hilandar. Kopule nad střední částí hlavní lodi, zdi postavené z vápence a cihel a zvnějšku často obloženy mramorem, některé (Sopočani) měly také zvonici. Románská a gotická okna a portály zdobeny dekorativními motivy figurálními, zvířecími i geometrickými.

Katholikon milešovského kláštera

Fresky tzv. Bílého anděla a sv. Sávy z kláštera Mileševo

Kláštery kosovsko-metochijské školy

- Od počátku 14. století. Chrámy s půdorysem vepsaného kříže, jedna nebo pět kupolí, vnější strana staveb zdobená střídáním vrstev kamene, zejména opuky a vrstev plochých byzantských cihel. Chrám v Gračanici, makedonském Nagoričanu, Panny Marie Ljevišské v Prizrenu.

Chrám ve Starém Nagoričanu, dnes Makedonie

Kláštery moravské školy

- Charakteristické boční apsidy do tvaru trojlístku (trikonchos).
Typickým prvkem byly rosety s bohatými kružbami. Vnější úprava podobná jako u kosovsko-metochijské školy. Kláštery Kalenić, Ljubostinja, Resava-Manasija, Ravanica

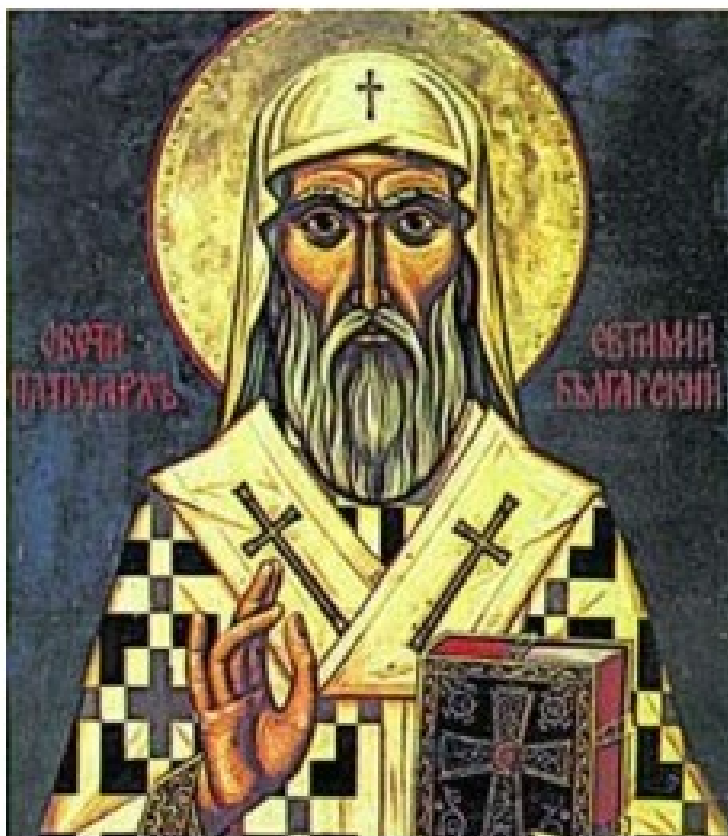
Klášterní chrám v klášteře Kalenić

Záduš
kněžny
Milice v
Ljubostinji

Eftimij Tarnovský

Grigorij Camblak

Camblak slouží bohoslužbu v Kostnici

Zřejmě v důsledku bulharsko-otomanských válek odešel z Bulharska. V Srbsku byl představeným kláštera Visoki Dečani. O srbské dějepisce se zasloužil sepsáním životopisu knížete Štěpána Dečanského, zakladatele kláštera. Pobýval též v klášteře Neamț v Moldávii. Do funkce kyjevského biskupa byl zvolen z iniciativy litevského knížete Vitolda přes odpor konstantinopolského patriarchy. Jeho volba znamenala fakticky vznik autokefální litevské pravoslavné metropole.

Z iniciativy litevského velkoknížete Camblak usiloval o sjednocení pravoslavné a katolické církve. Z tohoto důvodu přijel v únoru 1418 do Kostnice a zúčastnil se zasedání kostnického koncilu. Camblak nezastával pojetí církevní unie spočívající v jednostranném podřízení se pravoslavných věřících římské církvi. Zdůrazňoval jednotu vypůsobenou Duchem svatým a realizovanou na základě společné tradice z 1. tisíciletí křesťanské éry. Neuznával papežský primát, ani katolický exkluzivismus. Cestu ke sjednocení viděl v konciliarismu.

V dopise ze 16. května 1417 velkoknížeti litevsko-ruskému nazval Jana Husa „svatým“.

Zachovaná část
chrámu sv. 40.
mučedníků v
Tarnovu

Kalojan a
Desislava

Bačkovský klášter

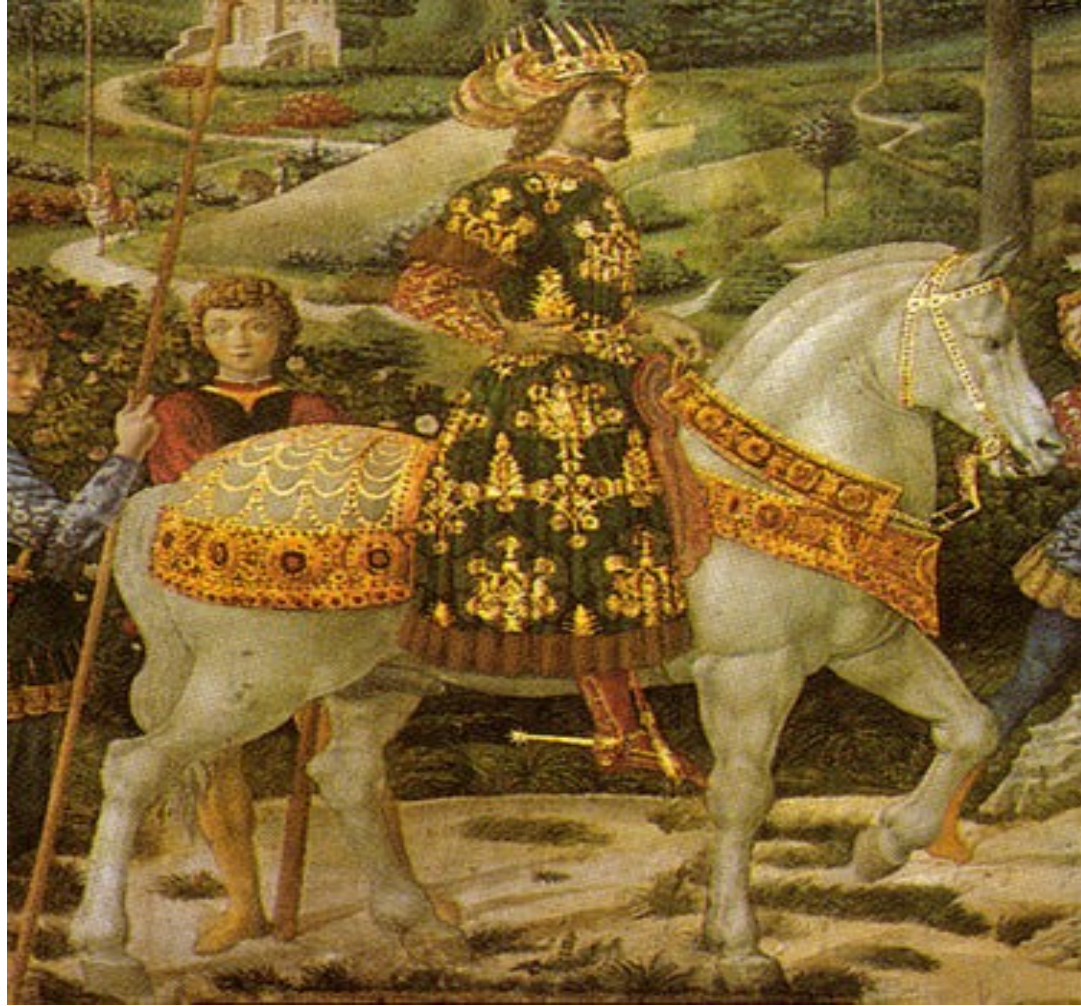

Chrejlova věž. Pírg Riského kláštera

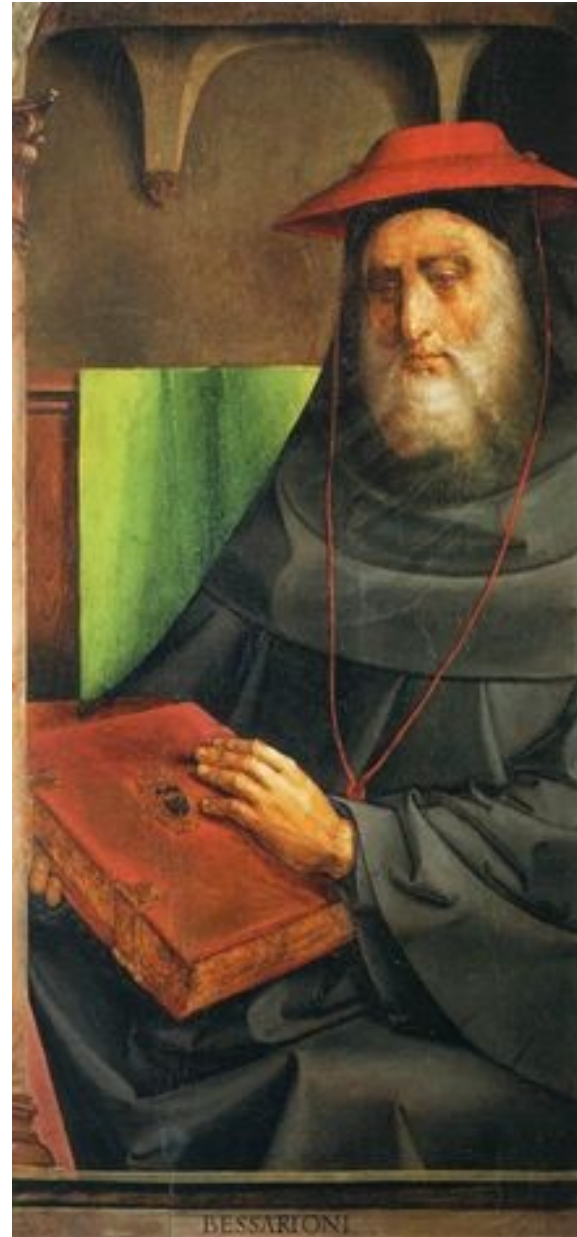

Byzantský císař
Jan VIII.
Paleiologos na
obrazě Benozza
Gozzoliho v
paláci Medici ve
Firencii

Bessarion

Markos
Eugenikos

Papež Eugenius IV.
Podle Jeana
Fouqueta

Metropolita Isidor

Metropolita Kyjevský, kardinál, latinský patriarcha konstantinopolský, účastník obrany Konstantinopole

Gennadios
Scholarios,
první
patriarcha v
rámci
osmanské
říše

Sultán Mehmed Dobyvatel a patriarcha Gennadios

Zoé (Sofija), neterť Konstantina XI.,

manželka ruského velkoknížete Ivana III,
zajistila „dynastický přechod“ z Byzance na
Rus. Antropologická rekonstrukce podle
ostatků,

Ivan III. Veliký

- během své vlády podporoval výstavbu v Moskvě. Na nových kremelských chrámech a panovníkově paláci pracovali mimo jiné významní itaľští stavitelé Aristotele Fioravanti a Alesio Novi.

Uspenskij savor

- Ivan III. pozval z Itálie architekta Ridolfa Fioravantiho, zvaného Aristotele, který zcela rozebral zbytky stavby a vztyčil současný chrám podle ruských předloh z 12. století (Uspenského chrámu ve Vladimiru) s prvky tehdejší současné severoitalské architektury. Kostel byl vysvěcen 12. srpna 1479, v předvečer svátku Panny Marie, metropolitou Gerontiem.
- Kostel dostal podobu stavby o šesti sloupech, pěti kupolích a pěti apsidách. Postaven z bílého vápence v kombinaci s cihlou (z cihlového zdiva jsou vytvořeny klenba, oblé plochy, východní zeď nad oltářovými apsidami, hranolové sloupy na východní straně skryté za oltářní branou. Ostatní oblé sloupy jsou rovněž z cihel, jsou však vyloženy vápencem).

Vasilij III.

- Velkokníže Vasilij III. se stal jedním z adresátů prorockých listů pskovského mnicha Filofeje (1465–1542), který v jednom z nich napsal: „Два Рима пали, а третий стоит, а четвертому не быть“ – tedy „Dva Římy padly, třetí stojí a čtvrtého již nebude.“ Odtud pak pochází teze o Moskvě jako třetím Římu.
- Vasilij (Vasil) III. Ivanovič (rusky: Василий III Иванович, 25. března 1479 – 3. prosince 1533, Moskva) z rodu Rurikovců, byl velikým knížetem moskevským od roku 1505 do své smrti. Byl synem Ivana III. Vasiljeviče a byzantské princezny Sofie Palaiologovny, a byl pokřtěný jako Gabriel. Někdy je žertovně označován jako „Vasilij Přiměřený“, neboť panoval v pořadí mezi „Ivanem Velikým“ a „Ivanem Hrozným“ a jeho vláda byla relativně bezproblémová.

Pravoslavný chrám
v Chudobíně
architekta Andreje
Kolomackého